

Mieczysław Kowerski

BAROMETR NASTROJÓW GOSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

1.

Badanie nastrojów gospodarczych w regionie

Wprowadzana od początku 1999 reforma administracyjna czyni samorząd województwa odpowiedzialny za rozwój społeczno-gospodarczy regionu.¹ Zarządzanie rozwojem społeczno-gospodarczym wymaga natomiast odpowiednich i możliwie kompleksowych informacji o poziomie, dynamice oraz kierunkach zmian aktywności gospodarczej w regionie.

Podstawowym źródłem takiej informacji jest statystyka państwowa. Organy statystyki państwowej zobowiązane są do systematycznego zbierania informacji o procesach gospodarczych zachodzących w regionie, przygotowywania odpowiednich analiz i ich publikowania. Częstotliwość zbierania poszczególnych materiałów jest bardzo zróżnicowana. Podstawowe informacje o procesach gospodarczych zbierane są co miesiąc, ich źródłem są sprawozdania przedsiębiorstw zatrudniających 10 i więcej osób². Tym sposobem

pozyskuje się wiedzę na temat wartości produkcji i usług w poszczególnych branżach gospodarki regionu, poziomu zatrudnienia, wydajności pracy, stopy bezrobocia, produkcji wybranych wyrobów, sytuacji finansowej przedsiębiorstw i kilku innych wskaźników.

Jest to niewątpliwie bardzo obszerne i ważne źródło danych o bieżącej sytuacji gospodarczej. Tym cenniejsze, że dostarcza danych w ujęciu wartościowym, umożliwiającym analizę zmian w czasie. Pewnym ograniczeniem jest nieobejmowanie (bieżącą sprawozdawczością firm najmniejszych a te spełniają w gospodarkach rynkowych bardzo wiele funkcji stymulujących rozwój³), jak również brak ocen jako-

Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie

¹ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o Samorządzie Województwa /Dz. U. 91 poz. 565/

² Informacje te publikowane są w Miesięcznych Biuletynach Statystycznych wydawanych przez właściwe urzędy statystyczne.

³ E. Piasecki, *Ekonomika i zarządzanie małą firmą*, PWN, Warszawa-Lódź 1999

ściowych stanu i kierunków rozwoju gospodarki, a także prognoz na przyszłość przygotowywanych przez uczestników procesów gospodarczych.

Wszystko to sprawia, że naturalnym i bardzo cennym uzupełnieniem informacji gospodarczej przygotowywanej na poziomie regionalnym przez organy statystyki państwowej mogą być badania poziomu aktywności i nastrojów gospodarczych za pomocą ankiet koniunkturalnych. Taka metoda badawcza nazywa się metodą testu koniunktury.

Badania metodą testu koniunktury mają stosunkowo długą tradycję⁴. Już w drugiej połowie XIX w. w oficjalnych statystykach niemieckich można znaleźć wyniki analiz gospodarczych prowadzonych w oparciu o ankietę. Regularne badania ankietowe producentów i konsumentów rozpoczęto w USA w latach dwudziestych XX wieku, natomiast w Republice Federalnej Niemiec, Francji i we Włoszech jako początek prowadzenia systematycznych analiz tego rodzaju przyjmuje się koniec lat czterdziestych i początek pięćdziesiątych.

Do rozpowszechnienia metody oceny koniunktury gospodarczej w wyniku bezpośrednich badań ankietowych przyczyniły się w Europie zachodniej instytuty badawcze, wśród których najważniejszą rolę odegrały IFO - Institut für Wirtschaftsforschung w Monachium, Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques (INSEE) w Paryżu oraz Instituto Nazionale per lo Studio della Coniuntura (ISCO) w Rzymie.

W 1952 roku instytuty te utworzyły międzynarodową organizację do prowadzenia i pogłębiania badań ankietowych nad koniunkturą o nazwie Comité International pour l'Etude des methodes Conjoncturelles (CIMCO). W roku 1960 CIMCO przemianowano na Centre For International Research on Economic Tendency Sarveys (CIRET), którego sekretariat znajduje się w IFO w Monachium.

Pomiary poziomu aktywności gospodarczej za pomocą testu koniunktury są bardzo

popularne; prowadzone są w ponad czterdziestu krajach świata.

W Polsce pierwsze badania koniunktury gospodarczej z wykorzystaniem ankiet prowadziła w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych grupa pracowników Instytutu Ekonomii Politycznej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu⁵. Jednak najszerze i mające obecnie najdłuższą historię badania aktywności gospodarczej metodą testu koniunktury prowadzi Główny Urząd Statystyczny. Od czerwca 1992 roku GUS prowadzi badania na podstawie dwóch ankiet: miesięcznej i kwartalnej, którymi obejmuje około 2 tysiące wybranych losowo – tworzących stały panel respondentów – jednostek⁶.

Badania Głównego Urzędu Statystycznego nie posiadają jednak modułu regionalnego. Pierwsze systematyczne badania regionalne w końcu lat dziewięćdziesiątych wdrożył dla województwa pomorskiego Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku⁷. Od pierwszego kwartału 2001 roku, korzystając z metodologii IBnGR podobne badania rozpoczął Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie dla województwa podkarpackiego. Natomiast w drugim kwartale 2001 roku Instytut Gospodarki wraz z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Zamościu wdrożył projekt pt. Barometr nastrojów gospodarczych województwa lubelskiego.⁸

Prezentacji wyników badań nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim w okresie od drugiego kwartału 2001 roku do pierwszego kwartału 2002 roku poświęcony jest niniejszy artykuł.

2.

Istota testu koniunkturalnego

Test koniunkturalny jest ankietą sondażową przeprowadzoną wśród podmiotów go-

⁴ R. Barczyk, Z. Kowalczyk, Metody badania koniunktury gospodarczej, PWN, Warszawa-Poznań 1993 str. 151.

⁵ R. Barczyk, Z. Kowalczyk, Metody badania koniunktury gospodarczej, PWN, Warszawa-Poznań 1993 str. 171.

⁶ Wyniki badań GUS publikuje w kwartalnych zeszytach zatytułowanych „Badania koniunktury”.

⁷ www.ibngr.edu.pl

⁸ Syntezy wyników tych badań publikowane są w kwartalnych raportach pod redakcją M. Kowerskiego oraz M. Wargackiego natomiast szczegółowe wyniki znajdują się w zasobach bibliotecznych WSZiA w Zamościu.

spodarczych i gospodarstw domowych w celu określenia aktualnych i przyszłych tendencji działalności gospodarczej przedsiębiorstw lub aktywności rynkowej gospodarstw domowych funkcjonujących na obszarze kraju lub regionu. Testy koniunkturalne prowadzone są również dla branż i działów gospodarki.

Badania poziomu aktywności i nastrojów gospodarczych, realizowane za pomocą metody testu koniunkturalnego są niezwykle ważne dla właściwego rozpoznania przebiegu procesów gospodarczych, gdyż dostarczają komplementarnych – w stosunku do sprawozdań statystycznych – danych empirycznych. Ankiety koniunkturalne przeprowadzane są zarówno wśród przedsiębiorców, jak i gospodarstw domowych (konsumentów), gdyż każda z tych grup odgrywa inną rolę w kształtowaniu procesów gospodarczych.

Ostatecznymi wynikami procesów opracowywania informacji uzyskanych od respondentów są wskaźniki oparte na idei znanego w statystyce indeksu dyfuzji.⁹

Wskaźniki te są zbudowane jako różnica lub iloraz procentowego udziału odpowiedzi pozytywnych na dane pytanie i procentowego udziału odpowiedzi negatywnych na to samo pytanie. W przypadku różnicy wartość wskaźnika zawarta jest w przedziale $\langle -100; 100 \rangle$, czyli jakościowy wskaźnik prosty przyjmuje wartość sto wówczas, gdy wszystkie otrzymane na dane pytanie odpowiedzi są pozytywne; wskaźnik jest równy zero, gdy udział odpowiedzi pozytywnych jest równy udziałowi odpowiedzi negatywnych, wskaźnik przyjmie wartość -100 , gdy wszystkie odpowiedzi odnoszące się do konkretnego pytania są negatywne.

Jeżeli oceny pozytywne przewyższają oceny negatywne, wówczas wynik jest dodatni, co oznacza, że analizowana zbiorowość wykazuje się pozytywnymi nastrojami gospodarczymi. Jeżeli występuje przewaga ocen negatywnych, można stwierdzić, że w analizowanej branży, regionie lub gospodarce narodowej przeważają nastroje pesymistyczne. W przypadku szacunku ilorazów uzyskany wskaźnik ma charakter względny i jest obliczany jako iloraz procentowego udziału odpowiedzi pozytywnych

do procentowego udziału odpowiedzi negatywnych. Przewaga ocen pozytywnych (iloraz wyrażony procentowo) podnosi wskaźnik ponad wartość sto i oznacza, że badana zbiorowość charakteryzuje się pozytywnymi nastrojami. Przewaga ocen negatywnych obniża wartość wskaźnika poniżej sto i oznacza okres złych nastrojów. Aktywność gospodarczą opisuje się zazwyczaj za pomocą odpowiedzi na wiele pytań zadanych różnym grupom podmiotów gospodarczych. Stąd też oprócz oceny poszczególnych pytań zazwyczaj buduje się syntetyczne miary (indeksy), które dają możliwość opisu poziomu aktywności i nastrojów gospodarczych za pomocą jednej liczby, będącej ważoną sumą (lub iloczynem) odpowiedzi na wszystkie (lub wybrane) pytania respondentów ujętych w różnych grupach.

W przypadku wskaźników zbudowanych jako różnica udziałów indeks syntetyczny ma postać:

$$I = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^k w_j s_{ij}$$

gdzie:

I – indeks syntetyczny

s_{ij} – różnica (saldo) udziału odpowiedzi pozytywnych i negatywnych na i -te pytanie w wyodrębnionej j -tej grupie respondentów

n – liczba pytań uwzględnionych w indeksie syntetycznym

w_j – j -ta wartość wagi nadanej j -tej wyodrębnionej grupie respondentów. Wagami mogą być na przykład udziały poszczególnych grup w ogólnym zatrudnieniu lub produkcji badanych przedsiębiorstw

$$\sum_{j=1}^k w_j = 1$$

W przypadku wskaźników zbudowanych jako ilorazy indeks syntetyczny może mieć postać:

$$I = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n \prod_{j=1}^k w_j m_{ij}}$$

gdzie:

m_{ij} – iloraz odpowiedzi pozytywnych do negatywnych na i -te pytanie w wyodrębnionej j -tej grupie respondentów.

⁹ R. Barczyk, Z. Kowalczyk, Metody badania koniunktury gospodarczej, PWN, Warszawa-Poznań 1993, str. 158-159.

3.

Województwo lubelskie jako podmiot badania koniunktury gospodarczej

Położone w środkowo-wschodniej Polsce i graniczące z Białorusią oraz Ukrainą województwo lubelskie zajmuje obszar 25,1 tys. km², który w końcu 2001 roku zamieszkiwało 2227,6 tys. osób. Jest to najslabiej rozwinięty gospodarczo region Polski.

Tablica 1. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w woj. lubelskim na tle kraju

	Polska = 100		Dynamika* $\frac{1999}{1998}$
	1998	1999	
Województwo lubelskie tym: subregiony (NTS 3)	72,5	69,8	107,0
– białkopodlaski	68,7	60,5	98,0
– chełmsko-zamojski	66,0	58,1	97,9
– lubelski	77,1	78,1	113,5

* Dynamika w cenach bieżących. Dynamika PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących w 1999 roku w Polsce wyniosła 111,2

źródło: Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17.10.2001 r. w sprawie szacunków wartości produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w latach 1998-1999

Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w całym województwie stanowi 69,8% przeciętnej dla Polski, przy czym w ostatnich latach dystans do pozostałych regionów Polski powiększa się.

Stan ten pogarsza fakt występowania bardzo dużych różnic wewnątrz województwa. Właściwie wzrost gospodarczy notuje tylko subregion lubelski.

Szczególne depresja, potwierdzona szacunkami produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca występuje w subregionach chełmsko-zamojskim i białkopodlaskim.

Wśród wyodrębnionych przez GUS w Polsce 44 subregionów, chełmsko-zamojski jest przedostatni, a białkopodlaski trzeci od

końca; tylko subregion łomżyński jest gorszy.

Niekorzystne tendencje w gospodarce województwa lubelskiego występują od początku 2001 roku.

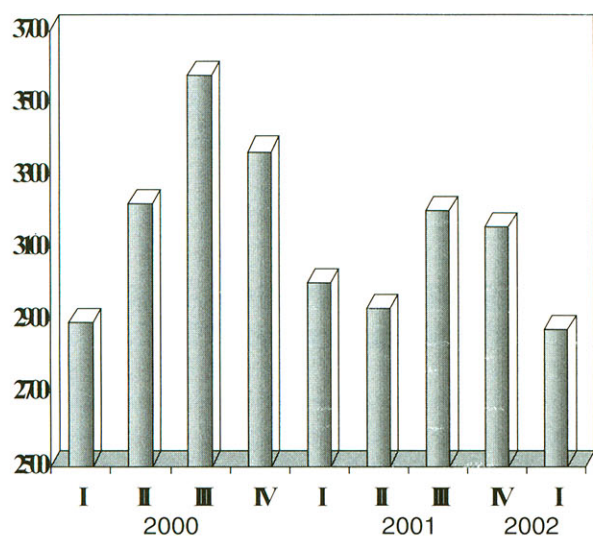
Tablica 2. Dynamika podstawowych wskaźników makroekonomicznych województwa lubelskiego w roku 2001 na tle kraju.

Wyszczególnienie	woj. lubelskie	Polska	Miejsce województwa w Polsce
PRZEMYSŁ			
1. Dynamika $\frac{2001}{2000}$ (%)			
– produkcji sprzedanej	95,1	99,8	15
– przeciętnego zatrudnienia	95,3	94,9	7
– przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto	107,1	107,2	5
2. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w 2001 r.	1908,81	2209,07	11
BUDOWNICTWO			
1. Dynamika $\frac{2001}{2000}$ (%)		(%)	
– produkcji sprzedanej	92,4	93,8	10
– przeciętnego zatrudnienia	87,2	92,0	13
– przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto	104,4	103,6	7
2. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w 2001 r.	1779,83	2044,33	13

źródło: Biuletyn Statystyczny Województwa Lubelskiego, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin, październik 2001.

Wartość produkcji przemysłowej w 2001 roku była niższa w cenach stałych w porównaniu z 2000 rokiem o 4,9%, a zatrudnienie w przemyśle spadło o 4,7%. W pierwszym kwartale 2002 roku nadal obserwowano tendencje spadku wartości produkcji – była ona w cenach stałych o 1,1% niższa niż w pierwszym kwartale 2001 roku.

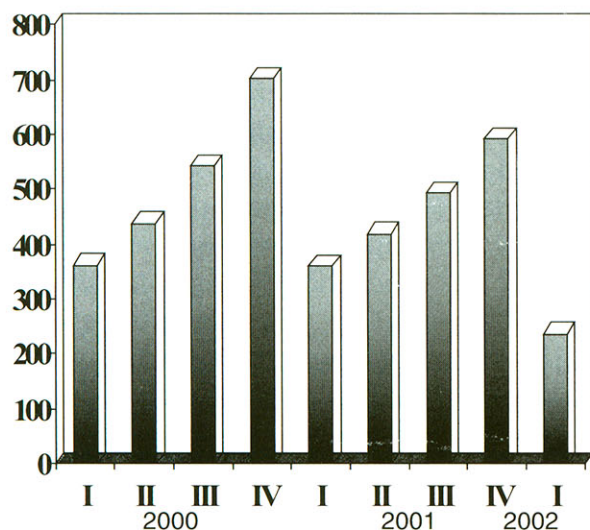
Rys. 1. Kwartalna produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących w latach 2000–2002 (w mln zł).

źródło: Biuletyny Statystyczne Urzędu Statystycznego w Lublinie

Wartość produkcji budowlano-montażowej w cenach bieżących była niższa o 7,6%, a zatrudnienie spadło o 12,8%

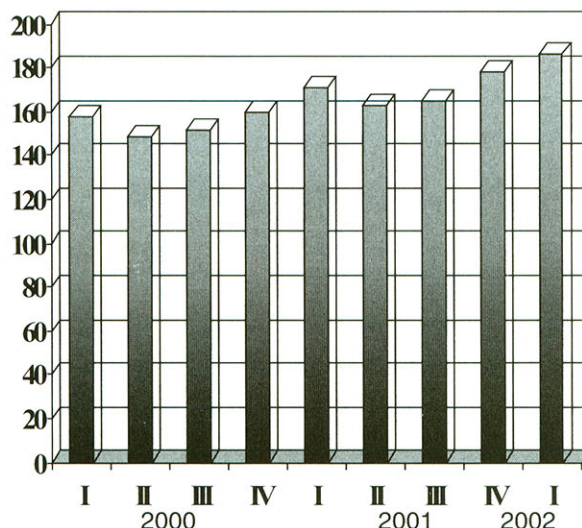
Rys. 2. Kwartalna produkcja budowlano-montażowa w latach 2000-2002 (w mln zł).

źródło: Biuletyny statystyczne Urzędu Statystycznego w Lublinie

Spada liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw. W końcu pierwszego kwartału 2002 roku wyniosła około 161,2 tys. osób; rok wcześniej było ich o 6,9% więcej a dwa lata temu o 10,0% więcej.

Rys. 3. Zmiany liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw w latach 2000–2002.

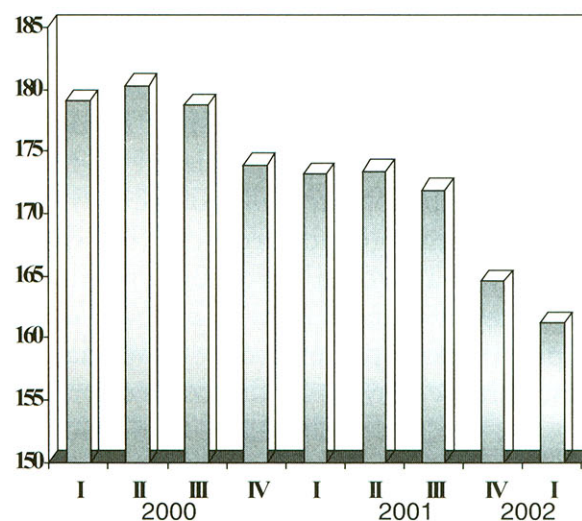

źródło: Biuletyny statystyczne Urzędu Statystycznego w Lublinie

W końcu pierwszego kwartału 2002 roku w województwie zarejestrowanych było 186,7 tys. bezrobotnych; rok wcześniej było ich o 9,4% mniej, a dwa lata wcześniej o 18,5% mniej, tj. o 29,1 tys. osób. W końcu marca stopa bezrobocia w regionie osiągnęła poziom 16,2%.

Bezrobocie wykazuje niepokojące zróżnicowanie przestrzenne. Oprócz bezrobocia rejestrowanego w regionie występuje wysokie bezrobocie ukryte na obszarach wiejskich.

Rys. 4. Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2000–2002 /stan w końcu kwartału/.

źródło: Biuletyny statystyczne Urzędu Statystycznego w Lublinie

4.

Zmiany nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim w latach 2001 – 2002

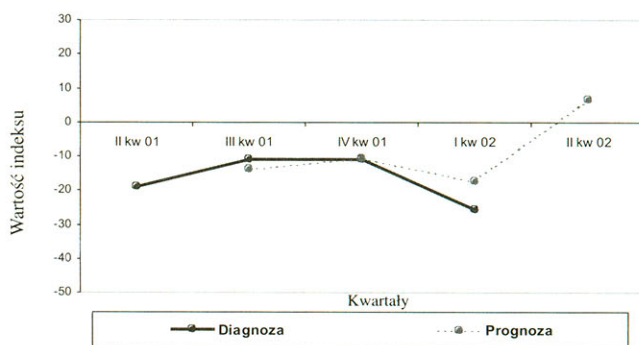
Stosując metodę testu koniunkturalnego, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, przy pomocy merytorycznej Instytutu Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, w drugim kwartale 2001 roku rozpoczęła cykliczne, kwartalne badania nastrojów gospodarczych województwa lubelskiego.¹⁰ Dotychczas przeprowadzono cztery badania i ich wyniki są omawiane w niniejszym rozdziale.

Badania prowadzone były do końca 2001 r. na reprezentatywnej dla województwa lubelskiego próbie gospodarstw domowych (501 respondentów) oraz podmiotów gospodarczych (449 przedsiębiorstw z sektorów: przemysł – 83, budownictwo – 91 i handel – 275). Od 2002 roku wprowadzono modyfikację w wielkości prób dla gospodarstw domowych (obecnie wynosi ona 352) oraz podmiotów gospodarczych (352 przedsiębiorstw z sektorów: przemysł – 82, budownictwo – 27, handel – 74 i usługi – 169).

Badania ankietowe każdorazowo prowadzą studenci Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu. Ankieta we wszystkich grupach składa się z dwóch elementów – diagnozy (odpowiedzi na te pytania tworzą barometr diagnostyczny) i prognozy zjawisk gospodarczych (odpowiedzi na te pytania tworzą barometr prognostyczny). Pytania badawcze w diagnozie dotyczą w przypadku podmiotów gospodarczych m.in.: bieżącej sytuacji finansowej przedsiębiorstw, wielkości obrotów, wielkości zapasów, wielkości zatrudnienia. Pytania ankietowe

dla gospodarstw domowych dotyczą sytuacji finansowej, poziomu wydatków na dobra konsumpcyjne, stanu oszczędności, sytuacji gospodarczej województwa lubelskiego. Pytania badawcze w prognozie dotyczą kształtowania się tych samych wskaźników w najbliższym kwartale.

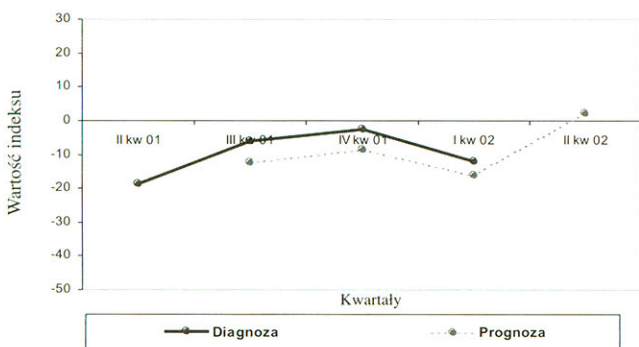
4.1. Ogólny barometr nastrojów gospodarczych

Diagnostyczny wskaźnik nastrojów gospodarczych dla województwa lubelskiego w I kwartale 2002 roku wyniósł minus 25,70 pkt., natomiast prognostyczny wskaźnik wyniósł plus 6,725 pkt. Ogólny klimat koniunktury (wskaźnik diagnostyczny) jest oceniany w I kwartale bieżącego roku mniej optymistycznie niż w IV kwartale 2001 roku (spadek o ponad 14 punktów), co spowodowało, że osiągnął on najniższą wartość od początku badań. Natomiast wskaźnik prognozy zakłada poprawę nastrojów gospodarczych w II kwartale bieżącego roku. Poprawę koniunktury przewidują przedsiębiorcy wszystkich badanych branż oraz gospodarstwa domowe, przy czym najbardziej ostrożne w przewidywaniu poprawy są gospodarstwa domowe. Realizacja prognoz oznaczałaby, że od początku badań po raz pierwszy wystąpiłaby przewaga optymizmu nad pesymizmem w ocenie gospodarki województwa.

¹⁰Ze strony Instytutu Gospodarki WSIiZ w Rzeszowie badaniami kieruje zastępca dyrektora – Pan Marian Wargacki, który nadzoruje proces obliczeniowy. Autor artykułu w tym miejscu pragnie podziękować Panu Marianowi Wargackiemu, bez którego zaangażowania nie byłoby możliwe wdrożenie projektu w województwie lubelskim.

4.2. Barometr nastrojów w przemyśle

W I kwartale 2002 r. barometr nastrojów gospodarczych w przemyśle przyjął dla diagnozy wartość minus 11,95 pkt, dla prognozy plus 2,28 pkt. W stosunku do IV kwartału 2001 r., spadek wskaźnika diagnozy wynosi ponad 9 punktów, a w przypadku wskaźnika prognozy wzrost wynosi prawie 19 punktów.

Na spadek wskaźnika diagnozy wpłynęły:

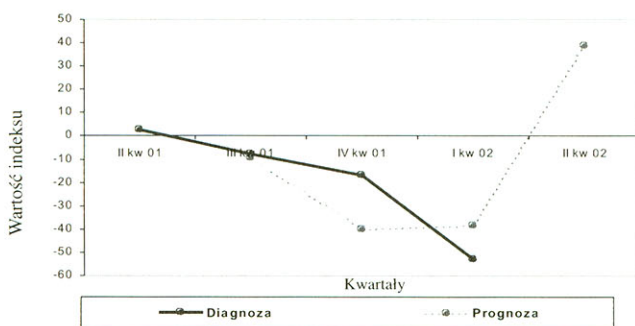
- wzrost przewagi respondentów pesymistycznie oceniających bieżącą ogólną sytuację przedsiębiorstwa,
- znaczny wzrost przewagi respondentów sygnalizujących spadek wielkości produkcji sprzedanej,
- znaczny wzrost przewagi respondentów sygnalizujących spadek poziomu zamówień.

Na wzrost wskaźnika prognozy wpłynęły:

- znaczny wzrost przewagi respondentów spodziewających się poprawy ogólnej sytuacji przedsiębiorstw w II kwartale 2002r.,
- wzrost ilości przedsiębiorców oceniających, iż przewidywana wielkość produkcji sprzedanej w II kwartale br. ulegnie wzrostowi,
- znaczna przewaga respondentów oceniających, iż poziom zamówień w II kwartale 2002 roku w porównaniu z I kwartałem br. ulegnie wzrostowi.

W ankiecie pytano także przedsiębiorców o oczekiwania dotyczące kształtowania się cen sprzedaży produktów przedsiębiorstwa w najbliższych trzech miesiącach. Największy odsetek firm (72%) prognozuje brak zmian w poziomie cen sprzedaży w II kwartale 2002r. Natomiast 20% badanych firm uważa, iż ceny spadną, a tylko 8% - że ulegną wzrostowi.

4.3. Barometr nastrojów w budownictwie

W I kwartale 2002 roku barometr nastrojów gospodarczych w budownictwie przyjął dla diagnozy wartość minus 52,78 pkt. W stosunku do IV kwartału 2001 roku spadek wskaźnika diagnozy wynosi ponad 17 punktów. Należy także podkreślić, iż wskaźnik diagnozy osiągnął w obecnym badaniu najniższą wartość w swojej historii. Optymistyczne są natomiast prognozy przedsiębiorców budowlanych na II kwartał br. (wskaźnik prognostyczny wyniósł plus 38,89 pkt.). Przedsiębiorcy przewidują, że w II kwartale 2002 roku w porównaniu z I kwartałem sytuacja w branży budowlano-montażowej ulegnie zdecydowanej poprawie. Optymizm przedsiębiorców budowlanych częściowo można wyjaśnić sezonowością cyklu koniunkturalnego w badanej branży. Jednakże diagnoza i prognoza dla budownictwa są obciążone niskim wskaźnikiem reprezentatywności z powodu małej ilości otrzymanych ankiet.

Na spadek wskaźnika diagnozy wpłynęły:

- znaczny wzrost przewagi respondentów pesymistycznie oceniających obecną sytuację finansową przedsiębiorstwa,
- wzrost przewagi respondentów sygnalizujących spadek wielkości produkcji budowlano-montażowej,
- przewaga respondentów informujących o zmniejszeniu wielkości zatrudnienia.

Na wzrost wskaźnika prognozy wpłynęły:

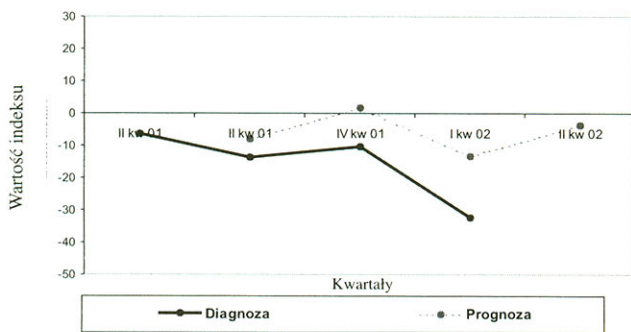
- znaczny wzrost przewagi respondentów spodziewających się poprawy sytuacji finansowej przedsiębiorstwa w II kwartale 2002 r. w porównaniu z I kwartałem,
- znaczny wzrost ilości przedsiębiorców

oceniających, iż przewidywana wielkość produkcji budowlano-montażowej w II kwartale br. ulegnie wzrostowi,

- znaczna przewaga respondentów planujących w najbliższych trzech miesiącach zwiększenie wielkości zatrudnienia.

W ankiecie pytano także przedsiębiorców o oczekiwania dotyczące kształtowania się cen realizowanych robót budowlano-montażowych w najbliższych trzech miesiącach. Największy odsetek firm (66%) prognozuje brak zmian w poziomie cen w II kwartale 2002 r. Natomiast 25% badanych firm uważa, iż ceny spadną, a tylko 9% – że ulegną wzrostowi.

4.4. Barometr nastrojów w handlu

Po trzech kwartałach (II-III-IV kwartał 2001 r.) „stabilizacji” wskaźnika diagnozy na poziomie około minus 14 punktów, w I kwartale br. wskaźnik spadł do minus 32,36 pkt. Natomiast prognoza na II kwartał br. przewiduje wzrost wskaźnika do poziomu minus 3,82 pkt.

Na spadek wskaźnika diagnozy wpłynęły:

- znaczny wzrost przewagi respondentów pesymistycznie oceniających obecną sytuację finansową przedsiębiorstwa,
- znaczny wzrost przewagi respondentów sygnalizujących spadek wielkości obrotów,
- przewaga respondentów informujących o nadmiernej wielkości zapasów.

Na wzrost wskaźnika prognozy wpłynęły:

- wzrost przewagi respondentów spodziewających się poprawy sytuacji finansowej przedsiębiorstwa w II kwartale 2002 r.,

- wzrost ilości przedsiębiorców oceniających, iż przewidywana wielkość obrotów w II kwartale br. ulegnie wzrostowi.

4.5. Barometr nastrojów w usługach

W I kwartale 2002 r. barometr nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim został powiększony o cząstkowy barometr nastrojów w usługach. Wskaźniki dla pierwszego badania wyniosły: wskaźnik diagnozy minus 15,76 pkt., wskaźnik prognozy plus 5,37 pkt.

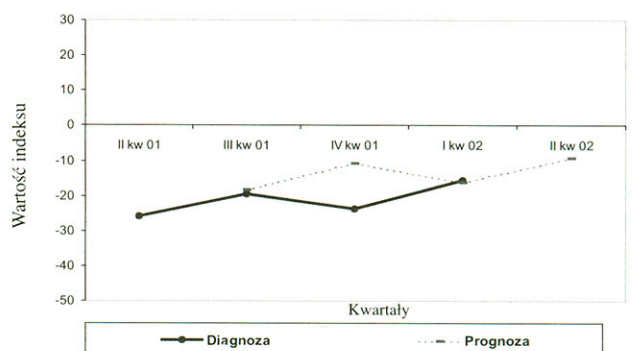
Na wartość wskaźnika diagnozy wpłynęły:

- przewaga respondentów pesymistycznie oceniających obecną sytuację finansową przedsiębiorstwa,
- przewaga przedsiębiorców oceniających, iż obecny popyt na usługi w porównaniu z IV kwartałem 2001 r. zmniejszył się,
- przewaga ilości przedsiębiorstw informujących o zmniejszeniu zatrudnienia w I kwartale 2002 r.

Na wartość wskaźnika prognozy wpłynęły:

- przewaga respondentów spodziewających się poprawy sytuacji finansowej przedsiębiorstwa w II kwartale 2002r.,
- przewaga przedsiębiorców oceniających, iż w ciągu najbliższych trzech miesięcy wielkość popytu na usługi wzrośnie.

4.6. Barometr nastrojów w sektorze gospodarstw domowych

Wskaźnik diagnozy w I kwartale 2002 r. wyniósł minus 15,66 pkt. Od początku badań w II kwartale 2001 r. obserwujemy tendencję wzrostową wskaźnika diagnozy. Jest on jednak cały czas ujemny, co oznacza przewagę nastrojów pesymistycznych nad optymistycznymi. Podobne zachowanie obserwujemy przy wskaźniku prognozy. Należy także zwrócić uwagę, iż we wszystkich dotychczasowych badaniach oba wskaźniki zmierzały w podobnym kierunku.

Na wzrost wskaźnika diagnozy wpłynęły:

- znaczny wzrost ilości respondentów informujących o wzroście wydatków na dobra konsumpcyjne w badanym kwartale,
- utrzymująca się bez zmian ocena bieżącego stanu oszczędności,
- nieznaczny wzrost ocen optymistycznych w ocenie bieżącej sytuacji gospodarczej województwa lubelskiego.

Na wzrost wskaźnika prognozy wpłynęły:

- znaczna przewaga respondentów przewidujących zwiększenie wydatków na dobra konsumpcyjne w II kwartale br.,
- nieznaczny wzrost ilości gospodarstw domowych przewidujących zwiększenie się stanu oszczędności w nadchodzących 3 miesiącach,
- nieznaczny wzrost ilości ankietowanych uważających, iż ich sytuacja finansowa ulegnie poprawie w najbliższym kwartale.

4.7. Badanie dodatkowe wśród przedsiębiorców

W I kwartale br. do ankiety Barometru nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim dołączono dwa pytania dodatkowe:

- czy budżet na reklamę przedsiębiorstwa w 2002 r. w stosunku do 2001 r. zostanie: zwiększony, nie zmieni się, czy zmniejszy się
- czy przewidują Państwo udział w bieżącym roku w krajowych lub międzynarodowych targach i wystawach branżowych: tak, nie.

W przypadku firm przemysłowych na pytanie dotyczące budżetu na reklamę odpowiedziało 49 firm, z czego 5 – zwiększy budżet, 29 – nie zmieni, a 15 – zmniejszy. Jeśli chodzi o udział w targach i wystawach branżowych, odpowiedzi udzieliło 50 firm, z czego 17 – tak, 33 – nie. Największy odsetek firm planujących udział w targach i wystawach wystąpił wśród zakładów zatrudniających powyżej 49 pracowników (ponad 67% firm w tej klasie zatrudnieniowej udzieliła odpowiedzi twierdzącej). Wszystkie firmy zatrudniające do 9 pracowników udzieliły na to pytanie odpowiedzi negatywnej.

W sektorze firm budowlano-montażowych na pytanie dotyczące budżetu na reklamę odpowiedziało 12, z czego 2 – zwiększą budżet, 9 – nie zmieni, 1 – zmniejszy.

W przypadku pytania drugiego, odpowiedzi udzieliło 11 firm, z czego 2 – tak, 9 – nie. We wszystkich klasach zatrudnieniowych przeważały odpowiedzi negatywne.

W handlu, na oba pytania odpowiedziało 80 firm. W przypadku pytania pierwszego, 11 odpowiedziało, iż zwiększy budżet reklamowy, 59 – nie zmieni, a 13 – zmniejszy budżet. Jeśli chodzi o pytanie drugie, 8 przewiduje udział w targach i wystawach, 72 – nie przewiduje takiego udziału.

W sektorze usług na pytanie dotyczące budżetu na reklamę odpowiedziało 96 firm, z czego 20 planuje zwiększenie budżetu, 64 – utrzyma budżet na poziomie z 2001 r., a 12 – zmniejszy. Jeśli chodzi o udział w targach i wystawach branżowych, na pytanie udzieliło odpowiedzi 97 firm, z czego 21 pozytywnie, a 76 negatywnie.

Podsumowanie

Zaprezentowane wyniki badań nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim są skorelowane z danymi makroekonomicznymi prezentowanymi przez Urząd Statystyczny, uzupełniając je. Niewątpliwą zaletą tych badań jest uzyskiwanie oprócz oceny sytuacji dotychczasowej również prognozy na najbliższy kwartał.